

Dnes společně zavítáme do míst mezi hranicemi CHKO Český kras a Brdskou vrchovinou. Čekají nás podbrdské stráně, jež svojí přívětivostí lákají turisty po celý rok. Do výchozího místa výletu použijeme vlak. Odjíždí z pražského Hlavního nádraží, ale nastoupit do něho můžeme též na Smíchově, v Chuchli nebo v Radotíně. Během jízdy, která netrvá ani moc dlouho, pozorujeme za hranicemi Prahy krajinu kolem řeky Berounky. Trať prochází známými letovisky.

V jednom z nich, v Zadní Třebani, přestoupíme na téměř okamžitý přípoj. Ze Zadní Třebaně nás vláček motoráček vyveze jednu stanicí do Bělče. O Bělči jen tolik, že je připomínána ve 14. století, kdy přináležela ke hradu Karlštejn. Od železniční zastávky počíná naše putování. Nejprve sejdeme zatáčkou níže na křižovatku silnic v okraji obce, kde uvidíme zelenou turistickou značku. Z našeho pohledu vpravo se nad vsí oblí vrch Voškov, který poskytuje azyl karlštejnskému golfovému klubu. Ale jelikož hrátí golf nemáme v programu, překonáme s turistickým značením místek a za ním odbočíme vlevo na polní cestu, jež zprvu mírně stoupá asi kilometr

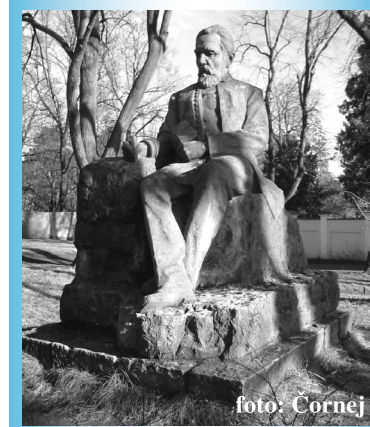
Na stráních pod Brdy

že bychom po ní měli kráčet vlevo do centra, ale my se vydáme vpravo. Po sto metrech zahne vlevo na další silnici, s níž obcházíme statek, závod Polygrafie a učiliště. Silnice se lomí ještě jednou vlevo, a to podél zdi zámeckého areálu.

V Litni pak staneme na staré návsi, kde je kostel, zámek, škola, muzeum a restaurace (0,7 km). Liteň je doložena historicky k datu 1195. Od roku 1838 je městysem. Nejvýznamnější památkou je barokní zámek přestavěný po roce 1661 z Valdecké tvrze uváděné k roku 1405. V polovině 19. století zakoupil zámek a statek podnikatel Josef František Daubek, který své nové hospodářství velice pozdvihl. V tom ho následoval též jeho syn Josef Šebestián, zemský poslanec. Na liteňském panství byl toho času v provozu velkostatek, pivovar, lihovar, sladovna, cihelna a vápencové lomy. J. Š. Daubek měl krom podnikatelského umu navíc kulturního ducha a na svůj zámek zval mnohé české umělce. Hosty tu byli například bratři Josef a Quido Mánesové, František Ženíšek či Max Švabinský. Pochopitelně že svými díly ozdobili na Daubkově panství interiéry i exteriéry reprezentačních objektů. Součástí zámku je park opatřený erbovní zdí s vrátnicí. V parku byly vysázeny cizokrajné stromy a zřízena barokní salla terrena. Zámek včetně parku je nyní soukromým majet-

kem, což značí, že se do něho nedostaneme a do parku můžeme hledět skrz plot. Obrátme tudíž zrak na náves. Dominantou návsi je kostel sv. Petra a Pavla. Pochází ze 14. století, ale v 17. a 18. století byl barokně přestavěn. Na faře v letech 1875 – 1877 působil jako kaplan spisovatel Václav Beneš Třebízský. S Litní je spojen osud i jiného literáta. Je jím Svatopluk Čech, který zde prožil část svého dětství. Jeho otec byl v letech 1853 – 1856 zámeckým správcem. Svatopluk Čech, autor mnohých básní, mezi něž se řadí mimo jiné „Ve stínu lípy“, má uprostřed návsi, právě tam, kde kdysi rostla mohutná lípa, pod kterou se navečer scházeli sousedí k posezení a k debatám, postavenou sochu. A aby toho nebylo dost, vzpomeňme ještě v souvislosti s Litní na slavnou světovou pěvkyni sopranistku Jarmilu Novotnou. Její vztah k tomuto městyši byl nejprve zpečetěn v roce 1931 uzavřením sňatku s Jiřím Daubkem a od roku 1994 našla v Litni i věčný odpočinek. Svatopluku Čechovi a Jarmile Novotné jsou věnovány expozice v muzeu oproti kostelu. Muzeum je otevřeno od května do října o sobotách a nedělích. Vstupné činí 20/10 Kč.

Ze staré návsi se po obhlídce dáme vlevo na liteňské náměstí k rozcestníku turistických značek (0,2 km). Tady si vybereme modrou značku a vyrazíme směrem na Halouny. Hned po pár metrech si všimneme vlevo proti přístřešku autobusové zastávky nenápadně po-
žární zbrojnice. Stavbička z 19. století bývala do roku 1956 židovskou synagogou. Ostatně v Litni bývala poměrně četná židovská komunita, což dokládá rozsáhlý židovský hřbitov ze 17. století. Rozkládá se však kilometr od Litně při silnici na Hostomice a my momentálně pochodujeme Nádražní ulicí jinam. Za benzinovou pumpou mineme nádraží a opouštíme Liteň.

Socha Svatopluka Čecha v Litni

bažantnice stezka spadáva na okresní silnici. Ta se krouží starou dubovou alejí až na náves do Svinař (2,2 km). Svinaře jsou zmiňovány koncem 11. století. Z návsi pokračujeme po modré značce vlevo k baroknímu zámku vybudovaném ve druhé polovině 18. století. Stojí na místě původní tvrze ze 14. století. Zámek byl během času v držení několika rodů. V roce 1938 jej opustili židovští vlastníci, za války zámek užívalo gestapo a v roce 1950 byl svěřen Cementárnám Beroun a později OPBH Beroun, který v něm nechal zřídit bytové jednotky. Poměrně rozsáhlý zámecký areál byl notně zdevastovaný, ale od roku 2003 je rekonstruován současným soukromým vlastníkem. Je nepřístupný. Vpravo oproti zámku si při cestě všimneme sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1830. Ta pravděpodobně pochází z dílny V. Prachnera. Ze Svinař stoupá asfaltová komunikace táhle vzhůru. Dotýká se kraje obce Halouny, kde přichází k rozcestníku (2,0 km). Obec Halouny je položena v hez-

kém prostředí svahu centrálního hřebene Brd, čehož od samého počátku vzniku svého hnutí využívali čeští trampové k zakládání osad v širém okolí výsky. Místní hostinec U Zrzavého paviána byl a je známým shromaždištěm brdských trampů. Halouny mají doposud rekreační charakter. Od rozcestníku se vydáme po zelené značce do Řevnic. Z Halouny ještě chvíli stoupáme mezi parcelami určenými k zástavbě novými domky, načež přicházíme k lesu. Aniž do něj vstoupíme, okamžitě se stočíme vlevo na cestu vedoucí po mezi. Před námi se rozprostírá malebné území Karlštejnské pahorkatiny. Krásný kraj to na pohled. Pozvolna klesáme strání, ve které podcházíme zatuchající skládku a mezi keři a stromy dospějeme na silnici v řevnického hřbitova (2,8 km). Odtud jdeme serpentinami po betonovém chodníku, jež nás, sledující silnici, přivede do hlubokého údolí k řevnickým domům.

Zelená značka nejbližším možným způsobem míří ulicemi k náměstí. Těsně před ním však za mústkem odbočí vlevo do Berounské ulice, ale my dojdeme rovně ulicí Čs. armády na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad. Řevnice jsou zmiňovány v polovině 13. století a na jeho konci jsou již městečkem. Po vybudování železnice v roce 1862 se staly oblíbeným a vyhledávaným letoviskem. Na letní byt sem jezdil spisovatel Ignát Herrmann, který je v Řevnicích pochován. Řevnice jsou rodištěm tenistky Martiny Navrátilové. Z náměstí projdeme do Pražské ulice, u níž stávaly poblíž sebe kostel sv. Mořice a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Pro zchátralost byly v polovině 18. století oba zbourány. Místo nich byl zbudován jeden barokní kostel zasvěcený oběma svatým. U vchodu na kostelní hřbitov je socha sv. Jana Nepomuckého. Z Pražské ulice posléze odbočíme vlevo do Nádražní ulice a přijdeme k nádraží ČD (1,9 km). Tam vyčkáme vlaku na Prahu a odjedeme k domovu. Trasa není těžká. Měří zhruba 12,8 km.

Pavel Čornej

Zámek ve Svinařích

jakýmsi úvozem vyspaným drtí. Potom vede po rovině mezi poli do Litně, kde se napojí na silnici (1,9 km). Zelená značka sice ukazuje,

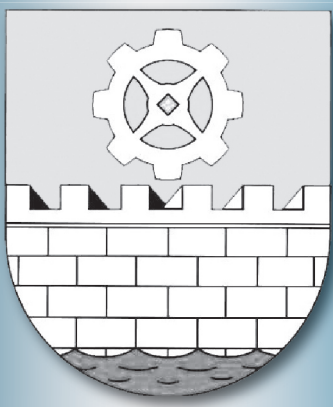
dominantou návsi je kostel sv. Petra

Vypráví v hospodě pan Buřič panu Junkovi: „Představ si, že se mi včera zdálo o tvé manželce!“ „A co říkala?“ ptá se pan Junek. „... (viz tajenka).“ „Tak to nebyla moje žena!“

Křížovku poskytl Vydavatelství Balzám

Ceny do křížovky věnovala Městská část Praha 16 Radotín Václava Balého 23

Výherci z minulého čísla:

1. Pavel Fousek Na Riháku 26 Radotín
2. Miroslav Trávník nám. Osvoboditelů 1364/3 Radotín
3. Jaroslava Dolejší K Celinám 73 Lochkov

V případě, že se chcete zúčastnit slosování o věčné ceny, zašlete nebo doneste vyluštěné znění tajenky vepsané do ústřížku pod křížovkou. Ústřížek odstříhnete a doručíte na adresu redakce: V. Balého 23, 153 00 Praha - Radotín. Na obálku napište heslo KŘÍŽOVKA, kontaktní adresu nebo telefonní číslo. Do slosování budou zařazeni pouze úspěšní luštitelé tajenky. Výherci si svojí výhru mohou převzít na adrese redakce. Ústřížky s vyluštěným textem budou zařazeny do slosování, pokud dojdou do redakce nejpozději do 2.3.2007.

Pomůcka:	Avala, edil, Tati	Tázací zájmeno	Zaujímout vodovodnou polohu	Zaoblené	Zvířecí ústa	Skončit	Slovenská feka	Chorvatské historické území	Francoouzský komik	Hora u Běléhradu	Důvěrné oslovení
Bavlněná látka											
Čtyřhra						Kapitoly Sokolská slavnost					
Odezva							Útok Ruské pohohí				
	2. DÍL TAJENKY Domáci zvířata										
Předložka				Zn. automobilů Sady					Chem. zn. astalu Zesílené čelo zdi		
Dřavý plák					Asijský savec Asijský stát					Nejvyšší stupeň výkonosti	Součást aromatických olejů
Evropan						Trať Kruha strukce střechy					
	Dřina (expres.)	Korýš Odborník v ekonomii					Uhlovodík Sídlo panovníka				
Nejlepší výkon								Filipínská sopka Potrat			
Iniciály herce Kaisera					Noční plák Richardie				Chem. zn. hliniku Římský úředník		
Postranní část					1. DÍL TAJENKY Ledovcový kotel						Tim způsobem
Jinak						Dávat úrodu SPZ okr. Rakovník					
Stará stříbrná mince										Ženské jméno	
Zaludeční léky										Nápor	

Znění tajenky křížovky z minulého čísla: nespáchal sebevraždu

jméno.....tel. spojení.....
 adresa.....
 znění tajenky.....

Lékařská poradna

Očkování proti rakovině

5. prosince 2006 konečně přišla na český trh dlouho očekávaná vakcína proti HPV infekci, která se významně podílí na vzniku rakoviny hrdla děložního – co to znamená v praxi?

Rakovina hrdla děložního patří mezi nejčastěji se vyskytující zhoubné nádory českých žen, přes tisíc žen za rok jí u nás onemocní a cca 400 žen ročně v ČR na toto onemocnění zemře. Přitom karcinom (rakovina) hrdla je jedním z nádorů, jemuž lze při pravidelné prevenci předjet! Každoroční preventivní prohlídku (kolposkopie + cytologie) absoluuje u nás ale pouze kolem 40% žen, přičemž účinnou prevencí lze snížit výskyt choroby nejméně o 80%.

Ale zpět k původci – na vzniku rakoviny hrdla děložního se velmi významně podílí lidský papilomavirus (Human Papiloma Virus), který je přítomen u 99,7% případů, z toho se v 70% jedná o vysoce rizikové typy (tzv. high risk) 16 a 18. Virus se přenáší převážně pohlavním stykem (výjimečně byl popsán přenos rukou či ústy do oblasti genitálií), na hrdle děložním využívá slabého místa, tedy hranice dvou výstelek, jež čípek kryjí – dlaždicová zvenku, cylindrická zevnitř. Na této hranici (jak už to tak na hranicích bývá...) dochází k nejbouhlivějšímu buněčnému obratu v této oblasti, díky tomu je tato lokalita také nejcitlivější vůči infekci HPV.

Infekce hrozí každému sexuální aktivnímu jedinci, nejčastěji dochází k setkání s HPV od zahájení sexuální aktivity do konce 3. věkové dekády (nejvyšší výskyt – mezi 20. a 25. rokem kolem 40% žen!), kolem 35. roku věku je to 3-5%. Během života se HPV nakazí přes 50% žen. Po infekci dochází k imunitní (obraně) odpovědi, pokud je tato účinná, dochází k eliminaci viru průměrně během devíti měsíců, a to asi v 80%, u 20% nakažených žen však infekce přetrvává, u nich se také významně zvyšuje riziko vzniku rakoviny hrdla.

HPV infekce těmito typy je bezpříznaková! Cytologicky (stěrem z hrdla při prevenci) lze pak prokázat buněčné odchylky – dysplasie – lehkého, středního až těžkého stupně (CIN I, II nebo III). U nejléčtějšího stupně dochází většinou ke spontánnímu vyhojení, s tíží změn se zvyšuje riziko přechodu v karcinom, vývoj rakoviny bývá obvykle delší než 10 let.

Další možností projevu HPV infekce jsou takzvané venerické bradavice (špičaté kondylomy - condylomata acuminata) způsobené nízce rizikovými typy (low risk), nejčastěji 6 a 11 (ve více jak 90%). Toto onemocnění se projevuje výsevem bradavičnatých výrůstků kolem zevního genitálu, případně kolem konečníku. Přestože u části postižených bradavičky samy vymizí, výsevy se rády a často opakují, velice často je tedy nezbytné provést chirurgické odstranění výrůstků.

HPV hraje významnou úlohu i u vzácněji se vyskytujících nádorů – rakoviny vulvy (zevní genitál) a pochvy.

Vakcína SILGARD, která je nyní k dispozici, je tzv. kvadrivalentní – tj. obsahuje očkovací látku proti papilomavírům typu 6, 11, 16 a 18 (ostatní typy v článku proto nezmiňuji), jejíž účinnost se blíží 100% u rakoviny hrdla i venerických bradavic.

Očkuje se třemi dávkami ve schématu 0, 2 a 6 (tedy 2 a 6 měsíců po první aplikaci), ochrana je minimálně pětiletá (delší studie zatím nejsou k dispozici). Doporučený věk pro očkování je 11 - 26 let, zejména pro nejúčinnější odpověď organismu v tomto věku. Dívky mezi 11. a 15. rokem očkuje pediatr, od 15 let gynekolog. Vakcína má efekt pouze u jedinců, kteří se ještě s HPV nedostali do kontaktu, tedy nejlépe před zahájením pohlavního života!

Cena jedné vakcíny na našem trhu je 3500 Kč, celé očkovací schéma tedy přijde na 10 500 Kč, zdravotní pojišťovna ji zatím nehradí.

MUDr. Bedřich Turin